

UNIBERTSITATEAN SARTZEKO PROBA
EUSKAL HIZKUNTZA ETA LITERATURA (A eredu)
2010/2011 IKASTURTEA

Bi aukeretatik bat hartu behar duzu (A edo B)

A AUKERA

Pasahitza ongi aukeratzeak duen garrantzia

Interneten erabiltzen ditugun pasahitzak seguruak al dira? Hona hemen, klabe segurua hautatzeko aholku batzuk.

Interneten nabigatzeko pasahitzak nahitaezkoak izaten dira kasu askotan; posta elektronikoa irakurtzerakoan, bankuko kontu korrontera Internet bidez sartzerakoan edota sarean produkturen bat erosterakoan, adibidez. Baina zein puntutaraino da segurua gure pasahitza?

Errata Security segurtasun enpresak egindako ikerketa batek erakusten duenez, uste baino errazagoa da inoren pasahitza lapurtzea. AEBetan esaterako, azkenaldian 28.000 klabe ezkutu ebatsi eta webgune ezberdinetan eskegi dituzte.

Aipatutako pasahitzak aztertzerakoan, hitz ezkutuak hautatzeko orduan erabiltzaileak imajinazio gutxi izaten duela ondorioztatu dute eta horrek 'lapurren' lana errazten du.

- %16k bere izen propioa edota seme-alabena erabiltzen du.
- %14k '1234' edo '12345678' zenbaki jarraipena erabiltzen du bere pasahitzean.
- %14k 'Qwerty' hitza aukeratzen du.
- %5ek telesailetakoa pertsonaien izenak erabiltzen dituzte; 'Hannah', 'Pokemon', 'Matrix' edota 'Ironman'.
- %4k 'password' hitza edo antzekoren bat hautatzen du, adibidez: 'password1'.
- %3k 'Ez zait axola', 'Edozer', 'Bai', 'Ez', adierazpenak aukeratzen ditu.

Gomendagarria da pasahitzak gutxienez zortzi karaktere izatea eta letrak, zenbakiak eta sinboloak nahastea. Era berean, garrantzia dauka zerbitzu ezberdinetarako klabe berdina ez erabiltzeak.

Bestalde, noizean behin pasahitza aldatzea aholkatzen dute adituek. Webgune askotan azaltzen denaren arabera, 72 egunetik behin aldatu beharko litzateke.

<http://www.ikasbil.net/jetspeed/portal/media-410192>

GALDERAK (OHARRA: Parentesi artean dagoen zenbakiak zein lerrotan dagoen adierazten du.)

- 1) Aditzak iraganean eman: izaten dira (3), eskegi dituzte (9), errazten du (11), dauka (20). (1 puntu)
- 2) Berridatzi esaldi hauek aldaketa morfosintaktikoez baliatuz. (1 puntu)
 - Interneten erabiltzen ditugun pasahitzak (1). (_____ -tako _____)
 - produkturen bat erosterakoan (5). (_____ -eko garaian).
 - ikerketa batek erakusten duenez (7). (_____ -en moduan).
 - ...pasahitza aldatzea aholkatzen dute adituek (22). (_____ alda _____).
- 3) Testuingurua aintzat hartuz hitz hauen sinonimoak eman: hautatzeko (2), esaterako (8), ebatsi (9), eskegi (9), ezberdinetarako (20). (1 puntu)
- 4) Testuan oinarritu. Originalak al gara pasahitza asmatzerakoan? Zergatik? (2 puntu)
- 5) Testuaren arabera, nolakoa izan behar du pasahitzak? (2 puntu)
- 6) Idatzi gaiak iradokitzen (sugeritzen) dizunari buruz. Gutxienez 150 hitz. (3 puntu)

UNIBERTSITATEAN SARTZEKO PROBA
EUSKAL HIZKUNTZA ETA LITERATURA (A eredua)
2010/2011 IKASTURTEA

Bi aukeretatik bat hartu behar duzu (A edo B)

B AUKERA

Estralurtarrak bilatzeko teleskopio-sarea

Kalifornian, Estatu Batuetan, berrogeita bi irrati-teleskopio jarri dituzte zerura begira, estralurtarrak edo bizi estralurtarraren arrastoren bat topatzeko asmoz. Hori azpimarratu dute komunikabide gehienek, horixe baita deigarriena. Edonola ere, hori baino gehiago, askoz gehiago, topatu nahi dute irrati-teleskopioaren bidez.

Berrogeita bi horiek 350 irrati-teleskopioz osatutako sare baten lehen fasea dira. Sare osoak *Allen* teleskopio-sarea izena du, eta teleskopio erraldoi baten erara funtzionatuko du.

Orain arte zeuden irrati-teleskopioak oso teleskopio handiak ziren, edo, bestela, elkarri lotutako dozena bat antenaz osatuta zeuden. Tresna elektronikoak asko merkatu direnez, gaur egun merkeagoa da antena txiki asko egitea handi bat egitea baino. Eta horretaz baliatu dira *Allen* teleskopio-sarearen sortzaileak.

Allen teleskopio-sarearen helburua espazioko irrati-uhinak jasotzea eta interpretatzea da. Hain zuzen, espazioan dagoen edozein objektuk irrati-uhinak igortzen ditu. Seinale horiek oso baliotsuak dira astronomoentzat, objektuaren ezaugarrien berri ematen baitute: objektua zer den, non dagoen, eta beste xehetasun asko, gainerako uhinak jasotzen dituzten teleskopioek hauteman ezin dituztenak.

Eta dagoeneko hasi dira seinaleak jasotzen. Horien artean, egunen batean, artifizialki sortutako seinaleak topatzea espero dute. Horrek esan nahiko luke izaki adimendun batek igorri dituela, alegia, estralurtarrak hor nonbait daudela!

Baina ez dakigu hori inoiz gertatuko ote den. Oraingoz, astronomoek egin dituzte gure galaxiatik hurbil dauden bi galaxien irrati-mapak. Eta, hemendik aurrera, jarraituko dute unibertsoa behatzen eta ikertzen. Ea zer topatzen duten!

Ana Galarraga, 2010/04/30, http://www.zernola.net/artikulua_irakurri.asp

GALDERAK (OHARRA: Parentesi artean dagoen zenbakiak zein lerrotan dagoen adierazten du.)

- 1) Aditza iraganean jarri: jarri dituzte (1), baita (3), daudela (18), dakigu (19). (1 puntu).
- 2) Berridatzi aldaketa morfosintaktikoez baliatuz (1 puntu):
 - arrastoren bat topatzeko asmoz (2). (_____ nahian).
 - horixe baita deigarriena (3). (_____...-(e)lako ____).
 - 350 irrati-teleskopioz osatutako sare baten lehen fasea (5). (_____...-en _____).
 - Tresna elektronikoak asko merkatu direnez (8). (_____ bait-... _____).
- 3) Testuingurua kontuan hartuz sinonimoak eman: arrastoren (2), topatu (4), asko (8), igorri (17). (1 puntu)
- 4) Testuaren ulermena: Zergatik jarri dituzte hainbeste irrati-teleskopio txiki? (2 puntu)
- 5) Testuaren ulermena: Zertarako erabiltzen dira irrati uhinak? (2 puntu)
- 6) Eman zure iritzi pertsonala. Gutxienez 150 hitz. (3 puntu)

**UNIBERTSITATEAN SARTZEKO PROBA
 2010-11 IKASTURTEA**

EUSKAL HIZKUNTZA ETA LITERATURA: "A" EREDUA

Zuzentzeko, ebaluatzeko eta kalifikatzeko irizpideak

A. Azterketaren zatiak eta puntuazioaren banaketa

1.- Gramatika galderak	→ 3 puntu
2.- Ulermen galderak	→ 4 puntu
3.- Idazlana	→ 3 puntu

B. Edukiak eta galdera motak

1.- "Gramatika galderak" zatian bi edo hiru galdera izanen dira eta orotara 3 puntu balioko ditu. Honako arlo hauetaz galde daiteke:

1.1.- *Sinonimoak*. Ikasleak testu horretan bertan txertatzeko moduko kide berdintsua eman beharko da.

1.2.- *Eratorpen atzizkiak*. Ereduko eratorpen atzizkia aintzat hartuz, atzizki hori bera duten hitz berriak eman beharko dira.

1.3.- *Berridazketak*. Aldaketa morfositaktikoak egin behar dira; ez da ontzat hartuko hiztegi mailako aldaketak egitea. Beti ere, testuko ereduaren adierakidea izan behar du. Hitz gakoa emanen da.

1.4.- *Aditzak*. Aditzaren aldia-aldaketa eskatuko da, orainetik iraganera igarotzea edo alderantziz.

2.- "Ulermen galderak" zatian bi edo hiru galdera izanen dira, orotara 4 puntu balio duelarik.

Bi motako ulermen galderak izan daitezke: zehatzak eta orokorrak. Galdera zehatzak testuari buruzko galdera zuzenak izanen dira, ikasleak informazioa testuan bertan bilatu eta emateko. Edo galdera orokorrak ere izan daitezke ikasleak ulermen orokorra lortu duen jakiteko helburuarekin: laburpen bat egitea (kasu honetan 50 bat hitzekoa), gaia antzematea eta azaltzea bi edo hiru lerrotan, testuko ideia nagusiak ematea 4/5 lerrotan, testu osoan zehar informazioa bilatzea...

3.- "Idazlana" zatiak 3 puntu balioko ditu eta testuko gaiari buruz edo gaiak iradokitzen duenari buruz gutxienez 150 hitzeko testua idatzi beharko da.

C. Zuzentzeko eta kalifikatzeko irizpideak

Azterketak —aukera zein baita ere— hiru sail edo zati nagusi izanen ditu: gramatikarena, idatziaren ulermenarena eta idazmenarena.

1.- "Gramatika galderak" sailean bi edo hiru galdera izanen dira eta orotara 3 puntu balioko ditu. Honako arlo hauek hartuko dira aintzat: sinonimoetan, testuan txertatzeko moduko kide berdintsua eman den; eratorpenari dagokion arloan, ematen diren hitz atzizkidunak zuzenak diren edo ez; berridazketetan, aldaketa morfosintaktikoak egin behar dira (ez da ontzat hartuko hiztegi mailako aldaketak egitea) testuko ereduaren adierakidea emanaz; eta aditzetan, aldiaren aldaketa zuzen egina dagoen begiratu da. Galdera bakoitzean 4/5 item izanen dira, eta item bakoitzak —bere osotasunean— ongi egon behar du 0,25/0,2 kontatzeko.

2.- "Ulermen galderak" sailean bi edo hiru galdera izanen dira, orotara 4 puntu balio duenarik.

Bi motako ulermen galderak izan daitezke: zehatzak eta orokorrak. Lehenbizikoak testuari buruzko galdera zehatzak, zuzenak, izanen direnez, informazioa bilatu eta ongi emana dagoen begiratu da. Hauetan, jakina, kontuan hartuko da erantzun horiek zuzen dauden, hau da, eskatutakoari lotzen zaion eta informazioa egoki eman den. Galdera orokorragoetan aintzat hartuko da ikasleak emandako erantzuna egokia eta zuzena den, hots, testuaren edo testu-zatien edukia, oro har, ulertu duen. Orobat, kontuan hartuko da ikasleak eman dituen erantzun horiek hizkuntzaren aldetik ongi taxutuak dauden.

3.- "Idazlana" sailak 3 puntu balioko ditu eta testuko gaiari buruz edo gaiak iradokitzen duenari buruz gutxienez 150 hitzeko testua idatzi beharko du ikasleak.

Gutxieneko hitz kopurua eman behar da. Horretaz gain, sail honetan bi alderdi edukiko dira kontuan: ematen den gaia ikasleak nola garatzen duen eta erabiltzen duen hizkuntza nolakoa den. Lehen alderdian hainbat erreferentzi puntu izanen dira zuzentzeko eta ebaluatzeko garaian: idazlanaren koherentzia, egitura, antolaketa, argudioen heldutasuna, gaiarekiko lotura, sormena, originaltasuna, jakintza entziklopedikoen erabilera, beste gaietako lotura, e.a. Hizkuntzaren alderdiari dagokionez, berriz, beste hauek hartuko dira aintzat: idatzitako testuaren egokitasuna, kohesioa, zuzentasun gramatikala, ortografia, estiloa, hiztegiaren aberastasuna, e.a.

Baina kontuan hartu behar da, idazlanean bereziki zuzendu eta ebaluatuko dena idazlanaren kohesioa eta zuzentasun gramatikala izanen dela.